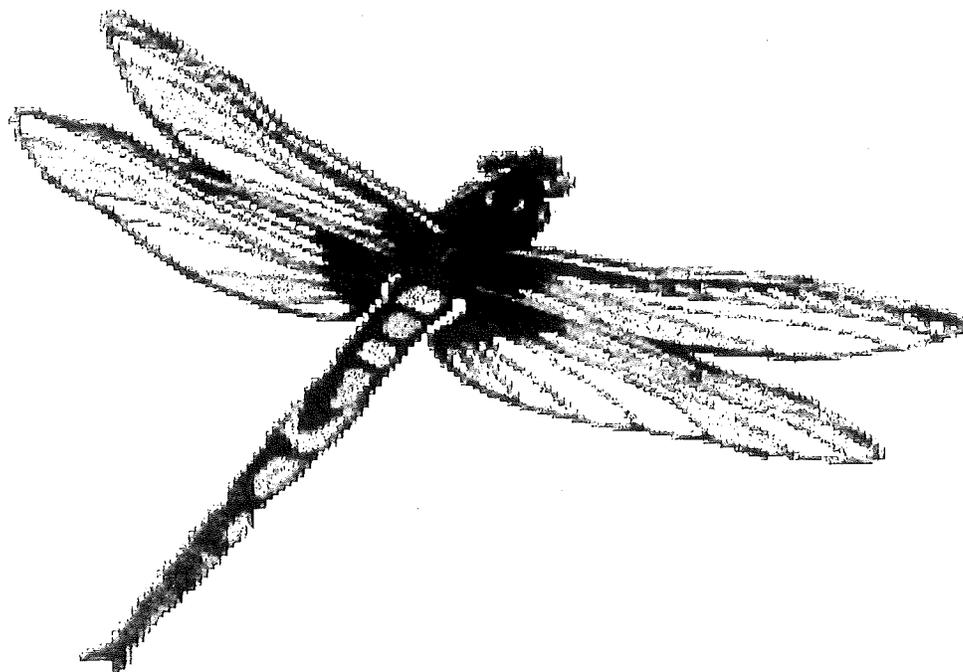

Mino-Pimāṭisiwin

Living in Harmony

Saulteaux

Saskatchewan Voice of People with Disabilities, Inc

Wekoncu Wisakapinewin?

Wisakapinewin ayamakat awiya ka-sawenamata Ihkwewan ka-mamakihayanit kapapamcnimikot ininiwan kawicawat . Wisakapinewin otapiciton kitimihāt otikwēman sikwa otapinociman.

Wisakapinewin maci-kēkōwan. Ihkwewak kamamakihayawat kawin inatēsinōn ci-kitimahant. Misiwē wicihitiwin ayamakan.

Wisakapinewin misiwē ayamakan

Piko ima ayamakan.

Wisakapinewin kitā-wisakiškakon kiwow

Pakitēhikowan sikwa kanciwēpinikowan mī-iwē wisakapinewin, awiya ka-Pašinkwēkanamint, awiya katēpapinint, awiya kakantinint, awiya ka-kipinēwēnint, sikwa ka-mamikowēpinint. Maci-kanawāpamint ā kamamakasit otapanakōns ka-wapaciyat. Sikwa mīnawa kātamōwint apācicikanan. Mīnawa piškamōnikowin kēkō ka-šikētaman mi-owē wisakapinewin. Kīspin awiya kanawēnamik sikwa maci-kanawapamik mi-owe kitimatāwin. Kīspin awē ka-kanawapamik kēka asamik, kēka kišipikasēnik sikwa pōni mīnikowin maškikiwan (Oncikanēnsan), mi-owē wisakāpinēntiwin mīnawa.

Inini ka-kakwē kantinik ci-mashiwēwi-mikāsowin kēkā antāwētaman mi-iwē
Wīsakāpinēwin. Ocīmik awiya, sikwa mīnawa sāmīnikowin kēmā kakwē kantinik.
Ta-wapantaman maci-kēkō tapiško masinatēpacikanan, sikwa masinākisonan, kēma
awiya owiyōw.
Kikitāmahīk awiya wīntamak ci-mashiwēyan cipwā wīchīk.

Wīsakāpinēwin kika-wāwānētamihikon

Awiya nisinē kakakwē tapāhsamōkanik. Anōhc kīkahinīk sikwa anōhc kika tōtāk.
Kika pīkwēmtam sikwa kika sēkis sikwa kika kitimākimīk. Kahkina onowē
kitimacikēwinan.
Micimēntan lhkwē kamāmākasik kakitīmāhint pēsiko-ayat opwaniwitōn ci-wīntamakēt,
kitimāhint.
Kīspin sēkimikowin sikwa sēkikowin mi-ono wīsakāpinēwinan. Mīnawa, Wī-ōsikowin
imā kakanāwēnimint kamāmākisiwat sikwa otapinōcīhimam ci-otapinimint sikwa ta-
maci- tipacimikowin , sikwa ci- pīkonamōwat kitayāwin mīnawa
mīhīway, tapāhsamōkanik wīsakāpinēwin.
Kīspin awiya tapāhsamōkanik , tēpwēwin kika pwaniwitōn ci-ayayan.

Kika kahkwē inētamihikō ki-minihkwēyen. Anōhc inikōwin tapiško kīn pākan awiya
mi-ih-sikwa mīnawa nātāmāsowin kan kika ayahsīn. Mī-owē mīnawa
wīsakāpinēwinan.

**Kīspin awiya pwaniwitōt tawīntamāk kwayahk kēkō kīspin ka-onahsowātamak
kika kahkwē- cimikōwan kawīn oka-manāctōhsīn kitipēnimōwin.**

Wīsakāpinēwin kika mōsitōmin omā Inawēntiwinan

Kīspin awiya kipitānank ta-wāpamātaw kinīkīkōk, kiminowīcīwākanak, ta-kakanōnitaw
Wīsakāpinēwin ih.
Ōnci kanawāpamik anti ēsāyan. Anīn ēntōtaman sikwa awēnēn kākānawāpamat, sikwa
Awēnēn kākānōnat sikwa ci- akāchīyan mīhiwē mīnawā wīsakāpinēwin.
lhkwē kamāmākisit opwaniwitōn kohci tāhisat, opwaniwitōn anīhš ci-wīchītisōt.
Sākwēnimowin otayan, anīhš wīchītowin kawīn otayahsīn, ci-wāpamāt
ōtinawēmākanan.

Wĭsakāpinētiwin kika mōstōn ka-soniyākēyan

Kĭspin awiya tipēntamak ki-sōniyam sikwa kēkā mīnick, kēkā kwayahk wīntamak.

Mīnawa mīhiwē wĭsakāpinēwin.

Kĭspin mīnawa nōntē anohkīyan kēkā pākitinik, sōniyaw otāpinat, okitamahan

owĭcisanan, mīnawa mīhiwē wĭsakāpinēwin.

Wĭsakāpinēwin kotino otātōtan ki-tayāwin

Asōtāmāk ci-pĭkonank kahkina keko kātīpēntamīnk anōhc-ihnik, sikwa sēkimikowan wi-

wĭsakāpinānat animōns ā kā-wĭcīhĭk. Wĭsakāpinēwin mīnawā ih

Kahkina awiya wĭsakāpinēwin otāyan

Mi-onkowēk kita wĭsakāpinānikōk, ki-napēm, ki-mino wĭcīwakan, ki-nĭkĭkōk, kitapinocihim, sikwa awē kakanawēnamik, wĭcīkamikiškawakanak, kitinawcīmakanak, sikwa pākan awiya.

Kahkina awiya omōstōn wĭsakāpinēwin

Onkowē omōstōnawa

- Kawēnōtisit ihkwē sikwa ka-kitimākisit ihkwē
- Ihkwēwak otēnāsink ka-hāyawat
- Minsiwē ihkwēwak ka-oncīwat, sikwa minsiwē kā-kitātisiwat
- Ihkwēwak ka-pēsikowat, sikwa ka-wĭtikēwat
Ka-wĭtikēkasōwat, sikwa ihkwēwak kawĭcīwītiwat
- Ihkwēwak ka māmākāsiwat, sikwa ka-mino-ayawat

Kawīn ki-pēsikosī

Kan kwayahk wĭsakāpinēwin

Kan kwayahk awiya kakahkwē kitimahĭk, sikwa kakahkwē sēkimĭk sikwa kakahkwē wĭsakāpinanĭk.

Anint wĭsakāpinēwinan māmisiwēwinan.

Kahkina ihkwēwak ci-nisitotamowat, kēka wīnawā ka-māninikēwat.

Kawīn kīn kimāmāninikēhsi!

“Kawīn wīka”!

Kēka Inahshowēwinan ayāyan wĭsakāpinēwin kan tapōnisēsīnōn

Awahsimē ta-išisēman . Kā-kitimicikēt kōtino ta-inēntam . Kika ihnik mīnawā kēkā ci-

tōtank.Kahkītwam mīnawa kika wĭsakāpinanĭk.

Anint wĭsakāpinēwin omōstōnawa ihkwēwak.

Kika otinam wĭcīhitiwin.

Ki-tanikiš kēkā ci-sēkisiyan, kēkā ci-apītāman wĭsakāpinēwin.

Ayawak kihci-anisinapēk ci-kakanōnitwa, ci-wĭcīhikwa.

Wēkonēnan Tipēnimōwinan?

Onowē anint tipēnimōwinan:

- Mī-omā cētayan kawīn kēkō wĭsakāpinēwin
- Tipēntan ki-pimātisiwin, sikwa kihci ināhcikēwin kwayahk kika atōn
- Ayan wĭcīhitiwin ta-mino pimātisiyan
- Otāpinan mino wĭcīhitiwin, totan kwayahk kēkō ci- mino pimātisiyan
- Kēkō māshawēkēn, kēkō wĭtikēkēn, kēkō kikiškāwowisōkēn
- Kīhkitōn anīn wātōtaman, sikwa cipwā inēntaman kēkō
- Mēskwa-tēntamon
- Simākanihsī kanawēncikan sikwa onāhshowēwi-kanawēncikēwin
- Ošihtōn onāhcikēwin, anti nōntē ayayan
- Kakwētwan ta-ošihtowin tipēnimōwinan

Kawīn awiya ci-apītank wĭsakāpinēwin.

Kitā mikan wĭcīhikōwin. Tipēnimōwinan kika wapicitōm ta-mino pimātisiyan,sikwa ci-tipētisiōwan anti nōntē ayayan.

Awēhsikēwinan ci-wapacitot ka-kitimicikēt

Awē kakitimicikēt ōnowē ōwapicitōnan ta-awēhsikēt.

- Kan-ināhkitēhsinōn
Awē kā-kitimicikēt kika inūk kēkā wīsakāpinanīk
- Ānawētāmōwin
Awē kakitimicikēt kika inūk kawīn kēkō ināpinēwin
- Ānāmintiwin
Awē kakitimicikēt kika ānāmāmīk kīn kī-tōtaman
- Pēsikōhsiwin
Kika inūk kawīn awiya kika tēpwētāhkosī kī-kitimahīk.
Kīn kika kikēntam anīn kā-išiwēpak.
- Kāyēshicikēwin
Ka-kitimicikēt ta-ihkito ki-ayēhkosit, anīhš wīn wēnci-kītōtank (kāyēshicikēt)
Kan inōntē wāpantahsīn ka-totank, ka-kitimāhīk.
- Kan kīn ih kitōtamowin, kišpin kitimāhīkowan
- Tēpwēmikōwin
Ka-kitimicikēt okā wapicitōn otānank ka-pitōtamon ci-kitimāhīk, kakītwam.
- Kotinō atāmīnk kinānākatāwēncikan
Ka-kitimicikēt kika inūk tapiskō “kīwaskwēyan” sikwa “kawīn awiya kika tēpwētāhkosī”.

Wēkonēn owē ci-tēpwētāmīnk wīsakāpinēwin

Misiwē ihkitowan ayamakan. Onkowe ka-tisintamowat nihsinc wisakapinewin.
Kawin okikentahsinawa kwayahk tepwewin . nipowa anisinapewanink kawin
Otepwetasiwawan “ka-ihkitowat”.

Kēkā kahkina kēkō kikēntaman kika pwāniwitōn ta-ayāyan wīcīhitiwin.
Kitinēntam ci-otāpinamon wīsakāpinēwin.

**Kēko otāpinaken wīsakāpinēwin
Maci kēkowan nihsinē!**

Ōnowē anint ināpinēwinan

Myth: (Kawīn kēkō kā-tēpwētākāh)

kawīn ih wīsakāpinēwin, anīhš kawīn ni-wītikēhsī

Facts: Kakt – ishisēk

Wīsakāpinēwin ta-išiwēpat kīspin ihkwē pēsikot.
mi-onkowēk kita wīsakāpinanikōk, kinapēm, ki-mino-wīcīwakan, ki-nikīkōk,
kitāpinōcīhim, sikwa awē kakanāwēnimik, kitinawēmākan, sikwa pākan awiya.

Kawīn kwayahk kīspin awiya wīsakāpinanīk, kawīn ta-apītamon wīsakāpinēwin.
Āyamākan wīcīhitiwin .

Myth: kawīn nipākitēwikohsī, kawīn ih wīsakāpinēwin

Fact: kaki – ishisēk

Misiwē inākosin wīsakāpinēwin. Pēsik ēhtāko āyamākan wīsakāpinēwin
Wīsakāpinēwin kimōstōn kiwiyōwink. Misiwē kika-hāntiš.
Kakina wīsakāpinēwinan maci-kēkōwinan, awē kakitimicikēt ta-onāhsāwanā.

Myth : kawīn onāsāwēwin kika wīcīhīkohsīn. Nisinē ēhtāko ci-kitimīhīkōwan.

Fact: kaki-ishisēk

Onāsāwēwin kita-wīcīhīkōn sikwa tīpēnimōwin kika mino-kānawēnimikon.
Kīspin awiyā kitimāhīk, tāpiškō kiwīcīwākan sikwa mīnawā pākan kitinawēmākan
Kika wāpacitōn onāsāwēwin tā-kanāwēnimikowan

Kīspin kēkā ināwēmīk, kānawēnamīk ēntayan ayāt, pākan onāsāwēwin ayāwan ci-kāna-
wāpamīkowan.

Myth : Ni-wīsakāpinanikōk ka-māmākihayāyān

Fact : kaki-ishisēk

Kawīn awiya māmākihayāt ci-kitimāhīnk
Awiya kakwē kāntinīk māskowisiwin ōwāpicitōn
Ihkwēwak ka-māmākihayāwāt kāyē, ta-išiwēpisīwak

Kīspin awiyā kitimāhīk kākānawēnamīk ēntayan, otanōhkī, kēmā kitinawēmakan.
Māskāwisiwin otāyanāwā. Kan kwāyahk otāpacitōhsīn māskowisiwin māmāki-ayāyān.

Myth : kīspin kākwē ayāyan wīcīhitiwn kika nāhāsikō

Fact: kaki-ishisēk

Ihkewwak kamāmākihāyāwat ihkitowak, kīspin kākwē kipīlinint ka-kitimāhikōwat, ōsēkimikōn wī-nāhāsikōt. Sēkimōwin, mi-iwē pēsīk wīsakāpinēwin.

Myth : kawīn awiya nika – tēpwētāhkosī

Fact : kaki-ishisēk

Awiya kosa kika – tēpwētākowā . Ka- nisitotāmowat wēkonen ih wīsakāpinēwin, kika wīcīhikowā.

Kīspin kēkā awiya tēpwētāk, pākan awiya wīntāmōw. Kēko, pākicīkēn. Kwayahk ci-ināmāncīhōwan ēntāyan. Kitināp ta-tipēnimōwin, wīcīhitiwin ta-ayayan.

Anīn ci-tōtaman?

Kika- āyan wīcīhitiwin. Kawīn wīsakāpinēwin ta-otāpināman.

Kīspin awiya wīcīkamākiškiwat wīsakāpinēwin tōtank, owē kika tōtam.

Awiya wīntamow ēsisēyan

Kīspin kōtino ēsiwēpisiyan kika kānōnak Simākanisak.

Kīspin, nīsanīhāyayan kānōs Simākanisak. Owē kika wāpacitōn-(911)

Šankahswāk-ahsi-pēsīk-sikwa mīnawa pēsīk.wīntāmōw sēmak ci-pīhisāwat!

Onāhsāwēwin kitā wāpicitōn kāyē.

Awiya tēpwēwikēnamat kika wīntamowā

Awiya tēpwēwikēnamat kika wīntamowā, tapiskō ki-mino-wīcīwākan, kitinawēmākan, Mākōtēwākwanē, kēmā kā-kānawcīnimīk kākānōs.

Wīntāmākēn anīn ēsi-wēpīsōyan, sikwa kāyē anīn ēnāmāncīhōyan. Kakwēcim ci-wīcīhīk ,anti ci-isāyan.

Ci-mino-kānawētisōwin

Nipowā ihkwēwak kawīn ōnōntē nākātisūnawā ēntāwat. Inantawētānawā ci-pōni kitimāhintāw. Kīspin kinōntē ayā omā, mino-kānawētisōn. Kitināp ci-āyāyan kitāyāwānink. Onātēmākat ci-ōtāpinint ā kākītimāhīk. Kakwē mikan āwēnēn ta-wīcīhīk. Kitināp ci-tāpētāmāsowin anīn ci-iši-mino-āyāyan.

Onāhsitōn kimācāwin kīspin kinōntē nākātan sēmak.

Kīspin apinōcīyak āyāwatwā, mi-kāyē onki tā-mino-kānawāpamintāw.

Kikanohāmow apinōcīyak ci-kikētāmōwat kawīnawā ci-mācāwat.

Onāsatōk ci-kīsī-mācāyāk

Ōnowē kika wāpicitōnan ta-kisi-mācayen

Anti wā-isāyēk, kīsī mācāyēk tāpinōhikānikamīk, mino- wīcīwākan, kēmā kīcāsānak. (apinōcīyāk kē-otāpināwāk tapinōhikamik)

Anīn kē-isi mācāyen? Ki-nontawēntan na-awiya ta-pōsihīk?
Awīya na- āyā ci-tēpwēkēnamōt ta-mācāyan sēmāk? Wīntamākēn anīn ci-
tōtamōwat.

Ōnowē ānint tōtamōwinan ci-wīcīhikōwan

- Māsināhikanēns ošitōn, akincikēwinan ōnowē kika atōnan
 - Simākānisak
 - Mino-wīcīwākan – kemā kitinawēmākan kā tēpwēkēnimintā
 - Tāpinōhikanikamik
 - Awēnēn ōmā pēso ayāt ci-pōsihīk.
- Sōniyaw nāhāsi mētaš ci-āpācīhāt.
 - Kochi kaš ki-sōniyam. Kēko wāpicitokēn sōniyāwikamik,
kika mikākō.
- Pāškwēwas kika nākatan iwīti kā-mīno wīcīwat, kēmā kitināwēmākanak.
Māmawitōn āpācīcīkānan kā-kici-inēntāman, māsināhikanēnsan, kīn sikwa
kitā-pinōcīhimak.
Ōnowē kika tākōnānan:
 - Kī-apāpīkāhīkan
 - Māsinākisōnan
 - Kīhici-inēntākokin māsināhikānan tāpiskō:
 - Nitāwāki-māsināhikānēns (birth certificate)
 - Akāmāki-māsināhikānēns (passport)
 - Sōniyawīkamik- māsināhikānēns (Bank book)
 - Mašikīwan pēpakan wīntamākēwinan (medication/prescription)
 - Kipāhamākōwin- ināhshowāsōwin (Restraining orders)
 - Wēpinitōwin māsināhikānēns (divorce papers)
 - Āshenkēwini akincikēwinan (social insurance numbers).
- Mācītamow kitāpinōcīhimak ka-kīhici-inēntamōwat otaminōwinan, sikwa
māsināhikānēnsan.
- Ci-isāyen tapinōhikānikāmīk, kānāwēntan māsināhikānēnsan, sōniyāw ta-
wāpicīhāt ta-kāhkīkitowin. Kānōs awīya kātipēntank tapinōhikānikāmīk.
 - ānint tapinōhikānikāmīk (kawīn kakina) kawīn otāyahsīnāwā ta
wīcīhikōwat awīya ka-māmākasit.
 - Kīspin māmakāsīyan wīntamākēn sēmāk cipwā isāyen iwīti.
- Wīntamakēn iwīti kākānawēnimint kitāpinōcīhimak, awēnēn ci-pākitinint
ci-mōsakinat kitāpinōcīhimak. Wīntamakēn anīn ēsisōk kahkina kēkō.

**Kānāwēntan akincikēwinan, osipīhan omā māsināhikānēnsink omā
nāwāhī kahātēmākāk.**

Kikā mikānan omā akincikēwinan kici kāhkīkito-māsināhikānīnk.

Kīspīhikēwin (Conclusion)

Owē masinahikanens ka-osipihikatek, kawisakapinenikowat ihkwewak ka-
mamakihayawat, kawin isipihikatesinon keka nekahc awiya ci-otapinank o
Wisakapinewin.

**Anamitowin owe masinahikanens, mi-owē nitam pimohsēwin
otapinamon ci-mino-pimatisiyan.**

Ci-onatowin anin ci-isi kisi-macayan.

Kinakaciton ki-mino-ayawin kotino isiwepak

- Pipakin awiya ci-nontak, kanos sankaswak ahsi pesik sikwa minawa pcsik (911)
- Onaton ka-mino-wiciwat ci-kakanonat simakanisan, kispin nontemowa Awiya amacitakost entayan
- Kahkina kikentamow kitapinocihim, kitinawemakanak, ki-mino wiciwakan kispin ci-kanonawat simakanisak. Ositok "ihkitowin" ci-wapicitowat.
- Tipenimowin apaciton ci-mino kanawentisowin ci-ponsemakak ka-nanisanak.

Ci-onatowan anapi wamacayen

- Kwayahk osihton soniyaw masinahikanens, ci-tipentisowin
- Keko awiya wintamowaken anti ayayen soniyaw masinahikanens, Soniyawikamik wintamow keka keko ci-wintamakewat.
- Paskwewas kanawentan koci, awiya kakwecim ta-kanawentank kispin ta-kisi-macayan. Keko wanikaken ki-soniyam, ki-papikahikan, sikwa kici-masinahikan, maskikiwan, kitahiman, sikwa kika maciton kitapinocihimak ka-wapicitowat.

• **Maciton**

- nitawaki – masinahikanensan
- nanantawi – masinahikanens
- akamaki-masinahikanens
- wcpinitowin masinahikanens
- kanawentasowin apinociyak masinahikanens
- ashkewini akincikewinan
- pimipisowin masinahikanens
- kwayahk nahaton masinahikanan
- macitok keko kici-enentamake
- kihkiton anti wahisi kisi-macayaen
- kanawentan tapinohikamik sikwa kisi-macawin akincikewinan
- kanawenim pisi-soniyas sikwa kahkikitowi-masinahikanens ci-isi kisi kahkikitowin
- kanos apinoci natamakewikamik kispin antwentamon

Nisine kanawapitan anin ci-kisi macayen kisentamon

Anin ci-isi kanawapantisowin pcsikowan

- meskwaciton apapikahikanan, ki-tis-kwanteman, sikwa wasenikanan
- apinociyak ci-kikentamowat anin ci-isi kisi-macawat, keka wicilikwa
- wintamakn ima kikinohomatiwikamikonk sikwa apinociyak ka-kanawenimintwa awenen ci-mosikinat ki-tapinocihimak
- wintamow ka-wicikamakiskawat sikwa kapesiwin ka-okimakatank keka ka-wiciwat inini ima ayahsik.

Ci-mino kanawentisowin kika wapaciton kipahamakowin inahshowasowin

- nisine kanawentan kipahamakowin-inahshowasowin. Kanawenta kitinawemakanak.kema ki-mino wiciwakan sikwa ka- wicikamakiskiwat
- kanos simakanisak kispin ka-kitimiciket pikonikatch onahshowewin
- pakan keko apiciton ci-kanawentisowin keka simakanisak semak takohsiniwat
- wintamow kitinawemakanak ka-mino wiciwatah, ka-wicikamakiskak, sikwa maskikiwinini ayayen kipahamakowin-inahshowewin
- kanos ka-mino wiciwata sikwa kapeshowin ka-okimakatank kispin wapamawat ka-kitimiciket peso entayan. Wapiti simakinisak masinakison anin esinakosit ah-ka- kitimiciket sikwa kc- anin isi nakatinik ototapan sikwa (masinahkanens akincikewinan)

Ci-mino kanawentisowan ima ka-anohkiyan sikwa mamawekamik ka-pamihayayan

- kikentan awenen ka-wicihik ima ka-anohkiyan, mas masinahkison ta wapamat ka-kitimicikenit
- kikentan awenen ka-pikanonik
- kikentan anin ci-isi kisi macayan ima ka-anohkiyan. Onci kanawapantison
- minsiwe mikanan wapaciton ani kiwēyan

Piwapikons akincikewinan ci-wicihikowin

Maskikiwinini (doctor) _____

Ki-tinawemakan (relative) _____

Kakanawenimint- apinoci (mobile crisis) _____

Tipakonikewinini (lawyer) _____

Apinoci-akima (social worker) _____

Ihkwewak-tapinohikan (shelter) _____

Simakanisak (police) _____

Esi-pimacihonk (transportation) _____

Anohki – okima (employer) _____

Pakan keko (other important) _____

Living in Harmony

Domestic violence happens to women with disabilities too. You can get help!

Acknowledgements

These resources were produced with the financial assistance of Status of Women Canada and we gratefully acknowledge this invaluable resource.

We would like to thank the women with disabilities and service providers from around Saskatchewan who provided information, helped to organize focus groups, participated in focus groups and provided feedback and guidance on draft resources.

We would also like to thank: For providing the background research, support and the contacts that enabled the project to get started.

- Tara Smith - Administrative Assistant, SVOPD
- Shirley Bonk - Elder
- Allison Schmidt – Project Manager
- Bev Blakeley – Curriculum Development
- Bev Duncan – Project Supervisor
- Steering Committee:
 - Kama Soles
 - Ron Bort
 - Georgie Davis
 - Christine Malone

This document is copyrighted. Written permission must be obtained to reproduce parts or the whole of this publication. Written permission may be obtained from The Saskatchewan Voice of People with Disabilities, 984 Albert St., Regina, Saskatchewan, S4R 2P7

A portion of this book was sponsored by students at SIAST Kelsey Campus, Saskatoon, Saskatchewan, in conjunction with their V-Day fundraising campaign.

While all reasonable care has been taken in the preparation of this publication, no liability is assumed for any errors or omissions.

© Saskatchewan Voice of People with Disabilities 2009